

Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos įgyvendinimo rezultatai iki 2020 m. pabaigos

Nuo Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos (toliau – Veiksmų programa) įgyvendinimo pradžios iki 2020 m. gruodžio 31 d. iš viso gauta 728 paramos paraiškos (toliau – paraiška), kur prašoma paramos suma sudaro 66,108mln. Eur Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo (toliau – EJRŽF)¹ lėšų. Iš jų 121 paraiška atmesta / išsiregistruota, jose prašoma paramos suma sudarė 13,487 mln. Eur. Pagal pateiktas paraiškas pasirašytos 524 paramos sutartys (toliau – sutartis) arba patvirtintos paraiškos, joms patvirtinta paramos suma – 46,844 mln. Eur, t. y. **beveik 74 proc.** visai Veiksmų programai įgyvendinti skirtų lėšų. Per visą laikotarpį iki 2020 m. gruodžio 31 d. paramos gavėjams išmokėta 28,995 mln. Eur, o deklaruota Europos Komisijai (toliau – EK) 24,001 mln. Eur, t. y. **beveik 38 proc.** Veiksmų programai įgyvendinti skirtų EJRŽF lėšų.

Paraiškų skaičius ir prašoma paramos suma

Iki 2020 m. pabaigos daugiausiai paraiškų gauta pagal 1 Sąjungos prioriteto (toliau - SP) priemonę „Jūrų biologinės įvairovės išsaugojimas ir atkūrimas. Laimikiui žinduolių ir paukščių padarytos žalos kompensavimo sistemos“ – 187 paraiškos. 172 paraiškos pateiktos kompensacijoms dėl laikino žvejybos veiklos nutraukimo (pagal 3 1 SP priemones). 53 paraiškos gautos pagal 1 SP priemonę „Pridėtinė vertė, produktų kokybė ir nepageidaujamos priegaudos panaudojimas“. Taip pat 78 paraiškos gautos pagal 2 SP priemonę „Produktyvios investicijos į akvakultūrą“ (įskaitant veiklos sritis) ir 46 paraiškos pagal 5 SP priemonę „Žvejybos ir akvakultūros produktų perdirbimas“.

Apibendrinant, daugiausiai paramos prašoma pagal 2 SP priemonę „Produktyvios investicijos į akvakultūrą“ (įskaitant veiklos sritis) – 15,041 mln. Eur ir 5 SP priemonę „Žvejybos ir akvakultūros produktų perdirbimas“ – 10,646 mln. Eur.

Sutarčių pasirašymas

Iki 2020 m. pabaigos: įgyvendinant 1 SP patvirtinta 170 paraiškų pagal priemonę „Jūrų biologinės įvairovės išsaugojimas ir atkūrimas. Laimikiui žinduolių ir paukščių padarytos žalos kompensavimo sistemos“ (0,551 mln. Eur paramos). 27 sutartys pagal priemonę „Žvejybos poveikio jūrų aplinkai mažinimas ir žvejybos pritaikymas siekiant apsaugoti rūšis“ (0,417 mln. Eur paramos). 25 sutartys pagal priemonę „Pridėtinė vertė, produktų kokybė ir nepageidaujamos priegaudos panaudojimas“ (2,159 mln. Eur paramos). Patvirtinta 131 paraiška kompensacijoms dėl laikino žvejybos veiklos nutraukimo (pagal 2 1 SP priemones) (1,054 mln. Eur paramos);

įgyvendinant 2 SP daugiausiai sutarčių pagal priemonę „Produktyvios investicijos į akvakultūrą“ (įskaitant veiklos sritis) – 35 sutartys (5,609 mln. Eur paramos). 18 sutarčių pagal priemonę „Aplinkosaugos funkcijas atliekanti akvakultūra“ (4,882 mln. Eur paramos);

įgyvendinant 3 SP 5 sutartys pagal priemonę „Duomenų rinkimas“ (3,094 mln. Eur) ir 3 sutartys pagal priemonę „Kontrolė ir vykdymo užtikrinimas“ (4,308 mln. Eur paramos);

¹ Ataskaitoje finansiniai duomenys pateikiami nurodant tik ES (EJRŽF) paramos dalį

įgyvendinant 4 SP pagal priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ pasirašytos 9 sutartys (8,900 mln. Eur paramos) viensektorėms ir 3 sutartys (1,159 mln. Eur paramos) dvisektorės vietos plėtros strategijoms įgyvendinti;

įgyvendinant 5 SP 19 sutarčių pagal priemonę „Žvejybos ir akvakultūros produktų perdirbimas“ (4,256 mln. Eur) ir 7 sutartys pagal priemonę „Gamybos ir prekybos planai“ (0,679 mln. Eur);

įgyvendinant 6 SP 2 sutartys pagal priemonę „Žinių apie jūros būklę gerinimas“ (924 tūkst. Eur);

pagal priemonę „Techninė parama“ 5 sutartys (3,228 mln. Eur).

Produkto ir finansinių rodiklių², įtrauktų į Veiklos rezultatų planą, pasiekimas lyginant su 2023 m. nustatyta siektina reikšme

Finansinio rodiklio pasiekimas nustatomas atsižvelgiant į EK deklaruotas bendros viešosios paramos (EJRŽF+LT) tinkamas finansuoti išlaidas, produkto rodiklių pasiekimas nustatomas atsižvelgiant į baigtų įgyvendinti ir pradėtų bei tinkamas išlaidas deklaravusių projektų skaičių.

Veiklos rezultatų plane nustatyti rodikliai	Pasiekta reikšmė iki 2020-12-31		Siektinos reikšmės 2023 m.
Pridėtinei vertei, kokybei, nepageidaujamos priegaudos panaudojimui, taip pat žvejybos uostams, iškrovimo aikštelėms, žuvų aukcionų salėms ir pastogėms skirtų projektų skaičius, vnt.	25	114%	22
Išsaugojimo priemonėms, žvejybos poveikio jūrų aplinkai mažinimui ir žvejybos suderinimui su rūšių apsauga skirtų projektų skaičius, vnt.	26	260%	10
Finansinis rodiklis, mln. Eur	7,966	50%	15,872
Gamybinėms investicijoms į akvakultūrą skirtų projektų skaičius, vnt.	28	67%	42
Finansinis rodiklis, mln. Eur	9,180	38%	24,266
Sąjungos kontrolės, inspektavimo ir reikalavimų vykdymo užtikrinimo sistemai skirtų projektų skaičius, vnt.	3	150%	2
Finansinis rodiklis, mln. Eur	5,558	60%	9,325
Atrinktų vietos plėtros strategijų skaičius, vnt.	9	129%	7
Finansinis rodiklis, mln. Eur	2,139	18%	11,619
Perdirbimui skirtų projektų skaičius, vnt.	14	64%	22
Finansinis rodiklis, mln. Eur	4,523	29%	15,350
Jūrų aplinkos žinių apsaugai ir gerinimui skirtų projektų skaičius, vnt.	1	50%	2
Finansinis rodiklis, mln. Eur	0,399	32%	1,240

Vėlyva Veiksmų programos įgyvendinimo pradžia (EJRŽF reglamentas patvirtintas tik 2014 m., o Veiksmų programa tik 2015 m.) sąlygojo ir atsiliekantį rodiklių (ypač finansinių ir rezultato) pasiekimą, tačiau atsižvelgiant į atrinktų dar įgyvendinamų projektų numatomas pasiekti rodiklių reikšmes ir į 2020 m. suplanuotus veiksmus (įgyvendinamos naujos priemonės), yra didelė tikimybė, kad 2023 m. nustatytos rodiklių reikšmės bus pasiektos.

² Finansinio rodiklio pasiekimas pateiktas pagal ES + LT paramos dalis

Esminių teigiamų pokyčių, atsiradusių sektoriuose dėl Veiksmų programos įgyvendinimo, apžvalga

Reikšminga pagalba priekrantės žvejams yra pagal priemonę „Jūrų biologinės įvairovės išsaugojimas ir atkūrimas. Laimikiui žinduolių ir paukščių padarytos žalos kompensavimo sistemos" teikiamos kompensacijos už ruonių daromą žalą. Priekrantės žvejai ne tik naudojami galimybe gauti kompensacijas pagal minėtą priemonę, bet ir pradėjo aktyviai dalyvauja investicinėse priemonėse: „Žvejybos poveikio jūrų aplinkai mažinimas ir žvejybos pritaikymas gyvūnų apsaugai“ (parama teikiama investicijoms į selektyvesnius žvejybos įrankius. Pagal šią priemonę iki 2020 m. pabaigos priimti sprendimai 19 žvejybos įmonių skirti paramą 27 projektams įgyvendinti) ir „Pridėtinė vertė, produktų kokybė ir nepageidaujamos prieigos panaudojimas“ (parama teikiama norint investuoti į savo sužvejoto laimikio pridėtinės vertės kūrimą (pvz., perdirbimą, pirminį pardavimą), taip pat remiamos investicijos, skirtos pagerinti ar išlaikyti sužvejoto laimikio kokybę. Pagal šią priemonę Iki 2020 m. pabaigos priimti sprendimai 20 žvejybos įmonių skirti paramą 25 projektams įgyvendinti). Ankstesniaisiais paramos teikimo laikotarpiais (iki 2014–2020 metų Veiksmų programos įgyvendinimo) žvejai buvo aktyvūs tik kompensacinėse pasitraukimo iš žvejybos verslo priemonėse.

Šiuo paramos teikimo laikotarpiu toliau aktyviai investuojama į Lietuvos akvakultūros sektorių. Pagal priemonę „Produktyvios investicijos į akvakultūrą (išskyrus energijos vartojimo efektyvumo didinimą)“ virš 2,2 mln. Eur EJŖŽF paramos skirta 10 akvakultūros projektų, pagal priemonės veiklos sritį „Produktyvios investicijos į akvakultūrą (Supaprastinta parama)“ beveik 0,79 mln. Eur EJŖŽF paramos skirta 23 akvakultūros projektams, o pagal priemonės veiklos sritį „Produktyvios investicijos į didelės apimties akvakultūros gamybą“ 2,625 mln. Eur EJŖŽF paramos skirta 2 akvakultūros projektams įgyvendinti; Iš minėtų 35 akvakultūros projektų: 8 iš jų – modernizuojami tvenkinių akvakultūros ūkiai, 27 – numatoma plėsti gamybą uždaroje akvakultūros sistemose: įgyvendinus projektus, papildomai užauginti beveik 1300 tonų lašišinių žuvų, per 780 t upėtakių, per 380 t afrikinių šamų, per 30 t tilapijų, taip pat planuojama auginti eršketus, krevetes, vėžius ir žuvų mailių (apie 17 t.) *(palyginimui: palyginimui: 2017 m. Lietuvos akvakultūros įmonės uždaroje akvakultūros sistemose iš viso užaugino ir realizavo 327 t žuvų, 2018 m. – 357,2 t žuvų, 2019 m. – 565,2 t žuvų)*. Veiksmų programoje suplanuota akvakultūros gamybą padidinti bent 1485 t. Daugiausiai prie gamybos didėjimo prisidės projektai įgyvendinami pagal priemonės „Produktyvios investicijos į akvakultūrą“ veiklos sritį „Produktyvios investicijos į didelės srities akvakultūros gamybą“. Projektams, kuriuose numatoma pradėti gaminti ar padidinti gamybą ne mažiau kaip 250 t per metus, gali būti skirta paramą iki 2 mln. Eur. Tokiu būdu siekiama skatinti ekonomiškai naudingą kokybiškų žuvininkystės produktų gamybą, galinčia užtikrinti pakankamą šviežios žuvies pasiūlą už visuomenei patrauklią kainą.

2014–2020 m. laikotarpiu paramą perdirbimui gali gauti tik vidutinės, mažos ir labai mažos įmonės, o prioritetą teikiamas savo produkciją perdirbti ketinančioms akvakultūros įmonėms. Pagal priemonę „Žvejybos ir akvakultūros produktų perdirbimas“, įskaitant supaprastinta tvarka virš 5,76 mln. Eur paramos skirta 19 įmonių (20 projektų įgyvendinti), iš kurių 10 užsiima akvakultūros gamyba. Dėl pasikeitusių gyvos žuvies pardavimo prekybos centruose reikalavimų, ateityje tikimasi dar didesnio akvakultūros įmonių aktyvumo.